

Липко І.В., курсант 3-го курсу
ФПФПМГБПС НАВС

Науковий керівник: **Курилін І.Р.**, кандидат
юридичних наук

Значення криміналістичного дослідження слідів пострілу при розслідуванні кримінальних правопорушень

Сьогодні Українська держава та її правова система переживають період комплексних реформ, зумовлених потребою у виробленні нових підходів до розвитку права й законодавства, а також формування соціально-правової, гуманної за сутністю держави та її інститутів.

Сучасні реалії вимагають якісно нового оформлення правової системи, оскільки її нинішній стан не сприяє зростанню соціальної захищеності й безпеки громадян держави.

Однією з основних проблем, що турбує наше суспільство, є проблема особистої безпеки громадян. Ця проблема актуальна для кожного громадянина України, від вищого керівництва до безробітного, оскільки навіть не відкриваючи Основний Закон України — Конституцію, всі розуміють, що життя — це є найвища цінність, яку має людина.

Проте, останнім часом в Україні вчиняється значна кількість злочинів із застосуванням зброї. Найчастіше, це - вогнепальна зброя. У зв'язку з тим, що на території нашої країни проводиться Антитерористична операція, то контролювати обіг зброї стало набагато складніше, а в засобах масової інформації ми все частіше можемо почути новини про те, що скоєно той чи інший злочин із застосуванням вогнепальної зброї.

В Україні було зареєстровано 163 факти злочинів із застосуванням вогнепальної зброї за перше півріччя 2015 року, а за аналогічний період минулого року таких злочинів зареєстрували 52. Про це свідчать статистичні дані ГУМВС України в місті Києві за перше півріччя 2015 року.

Зокрема, у Києві за перше півріччя 2015 року було зафіксовано 16 убивств за допомогою вогнепальної зброї (у 2014 році було 10 випадків).

Крім того, за період з 01.01.2015 по 01.07.2015 із застосуванням вогнепальної зброї були скоєні наступні злочини: розбійні напади - 74 (22 за аналогічний період минулого року), грабежі - 2 (1), погрози вбивством - 7 (0), хуліганства - 36 (10), тяжкі тілесні ушкодження - 2 (1), тілесні ушкодження середньої тяжкості - 2 (0), факти незаконного позбавлення волі - 4 (0), незаконне заволодіння автотранспортним засобом - 2 (5).

Дослідженням зброї займається галузь криміналістичної техніки - судова балістика.

Судова балістика — це галузь криміналістичної техніки, яка вивчає ознаки вогнепальної зброї і боєприпасів, закономірності виникнення слідів їх застосування, розробляє засоби і методи збирання й дослідження таких слідів для встановлення певних обставин розслідуваних злочинів, а також рекомендації щодо запобігання злочинам, пов'язаним із вогнепальною

зброєю. Дослідження зброї дає можливість висунути обґрунтовані версії, виявити суттєві обставини у справі, встановити винну особу.

Речовими доказами при використанні вогнепальної зброї можуть бути зброя та її частини, патрони, гільзи, кулі, дріб, картеч, пробоїни, пижі, незгорілі порошинки, пристрої, прилади і матеріали, що застосовувалися при кустарному виготовленні зброї та боєприпасів.

Всі задачі, що вирішуються в балістичних дослідженнях, поділяються на ідентифікаційні і дослідницькі. До перших відносяться: ототожнення зброї по стріляним кулям, гільзам, дробу; встановлення групової належності, в тому числі загального джерела походження боєприпасів, їх компонентів, частин; ідентифікація шляхом встановлення цілого по частині (куля і гільза, пиж і частина аркушу паперу). До діагностичних задач відносяться: а) задачі, пов'язані з встановленням відповідності об'єкту заданим характеристикам: чи є даний об'єкт вогнепальною зброєю; чи справна вогнепальна зброя і чи придатна вона для стрільби; чи можливий постріл з даної зброї без натиску на спусковий гачок; чи є даний об'єкт вибуховим пристроєм, тощо; б) задачі по в'ясненню механізму події, що відбулася: встановлення факту пострілу; визначення його напрямку і дистанції; встановлення місця пострілу, місця вибуху, тощо.

Судова балістика взаємопов'язана з іншими розділами криміналістики, зокрема, трасологією, теорією ідентифікації та встановлення групової належності за слідами на кулях та гільзах. Трасологічним дослідженням саморобних куль, дробу “катанки” та “січки” інколи можливо встановити, якими інструментами користувався злочинець, розшукати їх та ототожнити. Можна сміливо сказати, що основні положення трасології відображаються в судовій балістиці. Судова балістика також безпосередньо пов'язана з судовою медициною, судовою хімією та судовою біологією, прийоми і методи яких використовуються для дослідження зброї, боєприпасів та слідів пострілу. Так при наявності пошкоджень на тілі та одязі живих осіб і трупів проводиться комплексне судово-балістичне та судово-медичне дослідження. Фізичними та фізико-хімічними методами визначають якісно-кількісний склад дробу, слідів металізації на пошкоджених снарядами об'єктах.

Судово-балістична експертиза призначається під час розслідування злочинів пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, неправомірного її зберігання або носіння. За допомогою судово-балістичної експертизи встановлюються факти, що відносяться до об'єктивної і суб'єктивної сторін складу ряду злочинів (віднесення об'єкту дослідження до вогнепальної зброї, технічний стан досліджуваної зброї і боєприпасів, обставини проведення пострілу, тотожність конкретного екземпляра зброї, групова приналежність зброї і боєприпасів). До об'єктів цієї експертизи відносяться вогнепальна зброя та її деталі, боєприпаси і їх частини, предмети із слідами пострілу.

Судово-балістична експертиза призначається з метою вирішення широкого кола питань ідентифікаційного та неідентифікаційного характеру, пов'язаних із дослідженням вогнепальної зброї і боєприпасів, а також слідів її

застосування, виявлених у самій зброї, на уражених перешкодах і на тій особі, яка проводила постріл.

На вирішення судово-балістичної експертизи можуть бути поставлені питання ідентифікаційного характеру, до яких можна віднести визначення видової, групової приналежності об'єктів дослідження, індивідуально - конкретної тотожності або цілого за частинами.

Коло питань ідентифікаційного характеру, що вирішуються відносно основних об'єктів судово-балістичної експертизи - зброї і боєприпасів, достатньо широкий. На жаль, за слідами пострілу на перешкодах можливості ідентифікаційного дослідження дещо обмежені.

Проведення ідентифікаційних судово-балістичних досліджень направлене на вирішення питань, пов'язаних з ототожненням зброї (наприклад, питань про те, чи з даної зброї стріляна куля (гільза), з одного або різних екземплярів зброї стріляні кулі (гільзи), виявлені з різних місць події), а також із встановленням групової приналежності зброї і боєприпасів або їх частин (наприклад, питань про те, до якого виду і зразка відносяться дані патрони, із зброї якої моделі стріляна дана куля (гільза) і т.п.)

Балістичне дослідження дозволяє встановити факти, необхідні для належної кваліфікації злочину. За допомогою криміналістичних досліджень зброї, боєприпасів і слідів пострілу, вивчають сутність події, що відбулася, визначають місце, час і засіб його скоєння; встановлюють причинний зв'язок між діями і наслідками (кількість пострілів, їх черговість і т.д.). Знання судової балістики та практичне використання її даних дозволяє слідчому одержувати докази про використання вогнепальної зброї при вчиненні кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Криміналістика / [О.О. Алексєєв, В.В. Арешонков, В.М. Атаманчук та ін.] - К.: Центр уч. літератури, 2015. - 544 с.
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради. - 1996. - №30. - С. 141.